

SUPER NATURA 1. ČÁST: FLUTEN

„Naléhavé časy vyžadují vyprávění!“ (Donna Haraway)

Abbildung: Ilona Németh, Grandstand 4, Greetings from Pohoda (Trenčín) for Bruce Nauman, 2016; © Jakub Jančo

Kooperace a kolaborace jsou klíčové pojmy pro přežití lidstva. Činnosti utvářející společnost, péče, výzva k veřejnému duchu a rekonfigurace historických konceptů, vypořádání se s komplexitou hranic a jejich překonání, náš vztah k přírodě a k virtuálnímu světu stejně jako alternativní formy mobility jako například cyklistika: toto jsou témata a obsah projektu SUPER NATURA, jehož kurátory jsou Alexandra Berlinger, Ursula Maria Probst a Martin Wagner. První část uměleckých intervencí na cyklostezce Iron Curtain Trail bude zahájena performančním programem s názvem FLUTEN (POVODNĚ) v obci Ringelsdorf an der March.

U příležitosti výročí „100 let Dolního Rakouska“ jsou v letech 2022/2023 podél cyklostezky „Eurovelo 13“ („Iron Curtain Trail“) z obce Hohenau do obce Marchegg poprvé realizovány stálé i dočasné umělecké intervence, které se zabývají přírodou či ekologickými a ekonomickými dějinami tohoto výjimečného krajinného prostoru. Stálé projekty budou doplněny dočasnými intervencemi, interakcemi augmented reality, performancemi, představeními, workshopy a diskusemi s cílem vzbuzovat nejrůznější impulzy v ekopoliticky čím dál tím víc atraktivní souhře cyklistiky, krajiny, dějin a umění.

Nejvýchodnější část Dolního Rakouska se vyznačuje nejen jedinečnou přírodní krajinou Marchauen (luhy řeky March), za kterou se místní iniciativy ochrany přírody angažovaně zasazují již dlouhá léta, ale také svou historií jako hranice k „východu“. Takzvaná „železná opona“, která měla v tomto regionu z velké části podobu přirozené hranice, nejenom že dominovala tomuto regionu v letech 1955 až 1989, ale zapsala se také trvale do života a krajiny. Následky byli bolestnou zkušeností nejenom pro tehdejší obyvatelstvo, ale ovlivnily i tamní zvířecí a rostlinnou populaci.

Zažívání hranic a jejich překonávání utváří naši zkušenost se světem. Ta je zintenzivňována vlivy, jako je válka na Ukrajině, která současně řádí v Evropě. S cílem posílit vědomí sounáležitosti a transkulturní výměnu v pohraniční krajinné oblasti mezi Rakouskem a Slovenskem se v červnu 2022 uskutečnila stezka „Tour d'ICT“ jako prolog k projektu formou bilaterální cykloperformance studentů umění z Bratislavy a Vídně.

V umění, ve zkoumání hranic a v kritických prostorových praktikách distribuce přírodních zdrojů existuje dlouhá historie využívání transformační síly a produkce alternativních

imaginárií k utváření nové žité reality, vnímání hranic a toho, co popisují. Proto nás také zajímá, jak lze využít augmented reality a fikcionalitu pro proces pohybu v „pohraničních krajinných oblastech“.

V traumatických dobách jako jsou ty naše, kdy realita sebe sama zkresluje, znamená uvědomění si „neautentičnost“ takzvaného reálného světa jeho novou reinterpretaci.

Zabýváme se, s ohledem na místní podmínky, pojmem „intra-akce“ zavedeným fyzičkou Karen Barad, který se vztahuje k vzájemně propojeným aktérům ze světa zvířat, lidí, či rostlin a necháme se inspirovat platformou Performing Borders a projektem Topological Atlas. Stručně řečeno lze pojem „intra-akce“, na rozdíl od sítě aktéru Bruna Latoura nebo konceptu „umístěných znalostí“ Donny Haraway, popsat jako vzájemně se ovlivňující charakter prolínajících se schopností jednání nebo síly dopadu (agency) matérie. V dialogu s dotčenými osobami a umělkyněmi či umělci zkoumáme produkci vizuálních, akustických, performativních, hmatatelných proti-geografií hranic, jež dovoluje zkušenost s dříve nedokumentovaným.

SUPER NATURA poté pojednává o mnohovrstevné komplexitě hranic, od geopolitické, ekonomické a ekologické až po sociální praxi, kulturní produkci a přírodní prostor u hranice a za ní, stejně jako aspekty „Radical Care“, které jsou v neustále se měnící světové politické situaci spojené s péčí o klima.

FLUTEN (povodně), titul programu performancí první části projektu SUPER NATURA je zde symbolem možnosti přesouvání pevně daných hranic či jejich překonávání prostřednictvím umění a kooperační kulturní práce.

DÍLA:

Katrin Hornek, Postindustrial Creatures, 2022; Barbara Kapusta, Futures, 2022; Christina Gruber, Shapeshifters, 2022

Ilona Neméth, Grandstand 8. Greetings from Bruce Nauman to Ringelsdorf-Niederabsdorf, 2022

Instalace

**u obce Ringelsdorf-Niederabsdorf, na jihu od odkaliště cukrovaru Hohenau an der March
48.591164, 16.908288**

Ilona Neméth svým dílem vyjadřuje otevřenost. V jejím megaprojektu Grandstand, pro které od roku 2012 používá jako ready-made speciální prvky tribun a umísťuje je in situ v otevřených nebo uzavřených prostorech jako skulpturní manifest, získává Grandstand 8. Greetings from Bruce Nauman to Ringelsdorf-Niederabsdorf zvláštní status stálé instalace. Konkrétně odkazuje podtitul na malou kresbu tužkou od Bruce Naumana, která ukazuje tribunu skládající se ze dvou proti sobě umístěných betonových schodů. Volba lokality v okolí obce Ringelsdorf-Niederabsdorf padla na úsek stezky „Iron Curtain Trail“ mezi hrází a zemědělskou krajinou, který v pohraniční krajině umožňuje velkorysou instalaci. Monumentální krása těchto dvou proti sobě umístěných víceřadých tribun postavených přímo na cyklostezce udivuje návštěvníky svým nenadálým zjevením a vybízí ke spočinutí. Nové možnosti ve vztahu se skulpturami, architekturou, památkami a sociálním designem vyvstávají s jejich používáním. Je zde poskytnout prostor myšlenkám o tělesných, přírodních nebo geopolitických hranicích a jejich překonávání.

Christina Gruber, Shapeshifters, řeky a kameny, interaktivní audioskulptura a intervence

U stanice na kroužkování ptáků Hohenau-Ringelsdorf,
48.585953, 16.908201

Waltersdorf an der March (In den Sandbergen)
48.520343, 16.905865

„Projekt Shapeshifters je o naslouchání mnohvrstvé a spletité historii řek. Je možné naladit náš sluch na naše životní prostředí a poskytnout mu tím opět více prostoru? Rozhodnout o tom může malý kamínek: sluchový kámen. Tento bio minerál je zodpovědný za naši rovnováhu. Podstatná ke vzniku těchto krystalů, kterými vedle ryb disponuje i člověk, je často sedimentační hornina, která se v rozpuštěné podobě vyskytuje v řekách. Tyto kameny nám umožňují nahlédnout do minulosti řeky. Paleontologové analyzují sluchové kameny ryb, aby nahlédli do pravěku. Jednotlivé vrstvy a kruhy kamenů tak umožňují pohledy zpět na život ryb a jejich životní podmínky. Tyto skulptury v podobě sluchového kamene si můžete odnést s sebou a nechat tak u břehů řeky March a v přilehlých lužních lesích zaznít společně pravěké oceány, aligátory a jesetery.“
(Christina Gruber)

Naskenujte prosím QR kód pomocí svého chytrého telefonu, abyste získali zvukovou nahrávku, nebo použijte následující adresu:

www.shapeshifters.at

Program Christiny Gruber v rámci projektu Shapeshifters:

Zahájení
Shapeshifters, listening session
17. září 2022

Projekt Shapeshifters zahájíme krátkou listening session doprovobenou umělkyní Christinou Gruber, během které překročíme za užití vlastního sluchu ze souše do vody. Pomohou nám k tomu skulptury v podobě sluchových kamenů, které si účastníci mohou odnést s sebou. Vydáme se na cestu do pravěkého moře a mokřadů a budeme sledovat hejna ryb, které se zde dříve vyskytovala a veletoky, které dnes hýbou krajinou.

Cyklistické výlety
«Embodiment – naslouchat řekám»
1. října 2022, 13.00 až 15.00 hod.
8. října 2022, 13.00 až 15.00 hod.
Místo setkání: spolek Verein Auring, Forsthausgasse 33, 2273 Hohenau an der March
Počet účastníků: max. 15 osob
Délka: 2 až 2,5 hod.
Trasa: z obce Hohenau do obce Waltersdorf an der March, cca 15 kilometrů
Prosíme, přineste si vlastní jízdní kolo a dostatek tekutin.

Umělkyně Christina Gruber vás zve na společnou cyklojízdu podél řeky March, s cílem přiblížit se přechodové zóně mezi souší a vodou. Vyzkoušíme si techniky kritického naslouchání a aktivaci vlastních sluchových kamenů.

1. října následuje zvuková cykloperformance Wunderkorb, zvukový a přírodní zážitek Maleka Gnaouiho & Markuse Hiesleitnera.

Barbara Kapusta, Futures, 2022, Augmented Reality/Rozšířená realita

Místa:

Zwerndorf u sáňkařského kopce /kluziště

Zwerndorf u vyústění potoka Weidenbach

zámek Marchegg/vstup do přírodní rezervace

Futures je augmented reality instalace, která je k vidění na třech místech podél cyklostezky mezi Marcheggem a Hohenau. Nainstalujte si speciálně vytvořenou aplikaci a setkejte se s těmito čtyřmi techno-lidskými postavami v nadživotní velikosti na své cestě terénem.

Vyhlížejte spouštěcí obrázky a vstupte do portálů, které se před vámi otevřou.

Futures tematizuje cirkularitu opakujících se chyb, toxicitu neoliberalních hodnot a mocenských poměrů zapsaných do ruin a pouští dřívější architektury.

Futures je dystopická sci-fi spojující jazyk a text s objekty, sochařskými a animovanými těly. Zároveň si klade otázku východisek, „budoucností“ pro všechny, kteří si zakládají na jiném než na extraktivním a na zdroje náročném hospodářství.

Spouštěcí obrázky jsou vyvedeny v písmu „Futures“, abecedě o 26 znacích, které Barbara Kapusta vyvinula pro stejnojmennou výstavu v bratislavské Kunsthalle v roce 2022.

Návod:

1. Naskenujte QR kód a nainstalujte aplikaci (k dispozici pro iOS/Android).
2. Namiřte kameru mobilního telefonu na augmented reality spouštěcí obrázky k vytvoření mixed reality scénária.
3. Na třech místech podél cyklostezky Marchegg-Hohenau můžete pomocí vlastní kamery volně zkoumat augmented reality instalaci v životní velikosti.
4. Vyhlížejte spouštěcí obrázky a vstupte do portálů, které se před Vámi otevřou.

Aplikaci naprogramoval: Bobby Rajesh Malhotra; Animace: Joshua Mallek, Herwig Scherabon, Stephanie Schwarzwimmer; Zvuk: Lenka Adamcova

Katrin Hornek, Postindustrial Creatures, 2022–2023, realizace instalace 2023

Technická asistence: Bruno Szenk

Ringelsdorf: místa na pozorování ptáků

48°22'24.8"N 16°50'09.4"E

Pro instalaci, která vznikne v roce 2023, bude ptačí pozorovatelná v Hohenau přeměněna na instalaci, která nechá návštěvníky stát se součástí postindustriální krajiny.

Nejvýznamnější tažní ptáci z lokálně se vyskytujících druhů se objeví v podobě jedlých cukrových forem, jež byly zhotoveny ze surovin vyráběných v bývalém cukrovaru (1867–2006). Továrna trvale poznamenala krajinu a její ekosystém tunami kalů z cukrové řepy, které vznikaly při výrobě. Obec Hohenau se díky nádržím plným nahromaděného bahna stala postupem času jedním z mezinárodně nejvýznamnějších odpočinkových míst tažných ptáků v Rakousku. Od uzavření cukrovaru v roce 2006 existuje snaha napodobit cyklus zavlažování z dob výroby cukru a chránit tak tuto uměle vytvořenou krajinu a z ní vyvstávající postindustriální život a krom toho simulovat přirozené procesy a záplavovou dynamiku dříve neregulované řeky March.

Na začátek rozrůstající se instalace budou návštěvníkům v září 2022 jako gesto rozdáni první cukroví tažní ptáci. (Text: Katrin Hornek/Larry 3000)

Srdečné poděkování spolku AURING (zejména Ute Nüsken a Martinu Rösslerovi), Archivu 138 let cukrovaru (zejména Ernstu Springerovi a Karlu Schubtschikovi) a Muzeu Hohenau an der March (zejména Georgovi a Brigitte Semanek).